

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ПРЕЗИДЕНТИНИН

ЖАРЛЫГЫ

УКАЗ

ПРЕЗИДЕНТА КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

**Инсандын руханий-адеп-ахлактык өнүгүүсү жана
дене тарбиясы жөнүндө**

Дүйнө жүзү адамзаттын жашоо-турмушунун бардык чөйрөлөрүндө кайра баштоо жана глобалдуу трансформациялануу этабына өттү. Санарип технологияларын ишке киргизүү, жасалма интеллектти иштеп чыгуу, энергиянын жаңы түрлөрүнө өтүү жана жаңы технологиялык тартиптин инструменттери калыптанып калган коомдук мамилелерди түп-тамырынан өзгөртүп, тийиштүү түрдө өз ара мамилелерде жана башкаруучулук процесстерде жаңы ыкмаларды издөөнү талап кылууда.

Дүйнөнүн дээрлик бардык өлкөлөрүн каптаган дүйнөлүк кризис өндүрүштүк мамилелердин түзүлгөн ыкмасы, тынымсыз керектөөчүлүк жарыш, жаратылыш ресурстарын сарамжалсыз пайдалануу, анын натыйжасы катары саясий системанын, экономикалык мамилелердин кризиси жана адамдардын жүрүш-турушундагы руханий-адеп- ахлактык башаттын төмөндөшү менен байланышкан. Руханий чөйрөнүн үстүнөн материалдык мамилелердин артыкчылыгы дүйнөдөгү, анын ичинде Кыргызстандагы системалуу кризистин башталышы жана себеби болуп калды.

Кыргыз эли эгемен жылдары үч жолу саясий толкунду башынан кечирди жана бул түзүлгөн саясий, экономикалык жана социалдык стандарттарга жана мамилелерге карапайым элдин каршылык билдирүүсүнүн далили болду. Кыргыз элинин өзөгү жана табияты болгон адилеттүүлүк сезими бийликтин бар болушунун жана адамдардын ортосундагы өз ара мамилелердин көрсөткүчү жана өзүнчө күч болуп саналат. Биздин элдин миң жылдык тарыхы элдин сакталышынын жана өнүгүүсүнүн чыныгы себептерин жана шарттарын далилдеди. Бул биринчи кезекте биздин тил, маданият, салт, үрп-адат болуп саналат, алар биздин жашоо мүнөздү калыпка салат жана бекемдейт.

Дүйнө жаңы тартипти куруу этабына өтүп жаткан азыркы этапта коомдогу руханий-адеп-ахлактык, маданий баалуулуктар өзгөчө мааниге

Мерил 8. Бишкек

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ПРЕЗИДЕНТИНИН

ЖАРЛЫГЫ

УКАЗ

ПРЕЗИДЕНТА КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

**О духовно-нравственном
развитии и физическом воспитании личности**

Мир перешел на этап перезагрузки и глобальных трансформаций всех сфер жизнедеятельности человечества. Внедрение цифровых технологий, разработка искусственного интеллекта, переход на современные виды энергии и инструменты нового технологического уклада кардинально меняют сложившиеся общественные отношения и соответственно требуют поиска новых подходов во взаимоотношениях и управленческих процессах.

Мировой кризис, охвативший практически все страны мира, связан со сложившимся способом производственных отношений, безудержной гонкой потребления, нерациональной эксплуатацией природных ресурсов и, как следствие, кризисом политических систем, экономических отношений и падением духовно-нравственных начал в поведении людей. Приоритет материальных отношений над духовными стал отправной точкой и причиной системного кризиса в мире, в том числе в Кыргызстане.

Кыргызский народ трижды за годы независимости пережил политические потрясения, и это свидетельство протеста простого народа против сложившихся политических, экономических и социальных стандартов и отношений. Чувство справедливости как стержень и природа кыргызского народа является силой и мерилом существования власти и взаимоотношений между людьми. Тысячелетняя история нашего народа доказала истинные причины и условия сохранения и развития народа. Это, в первую очередь, наш язык, культура, обычаи и традиции, которые цементировали и укрепляли наши устои.

На данном этапе, когда мир переходит к строительству нового порядка, духовно-нравственные, культурные ценности в обществе приобретают особое значение и становятся направляющей силой преобразований. Все это требует постоянной заботы о духовно-нравственном состоянии граждан и подрастающего поколения в особенности, поддержки его созидательного творчества, пропаганды здорового образа жизни и семейных ценностей. Без

ээ болуп, кайра түзүүлөрдүн багыттоочу күчү болууда. Бул жарандардын, өзгөчө өсүп келе жаткан муундун руханий-адеп-ахлактык абалы жөнүндө дайыма камкордук көрүүнү, анын жаратман чыгармачылыгын колдоону, сергек жашоо ыңгайын жана үй-бүлө баалуулуктарын пропагандалоону талап кылат. Жогорку адеп-ахлактык баалуулуктар жана принциптер сакталбаса жана бекемделбесе биз өзүбүздүн жүзүбүздү жана адамдык касиетибизди жоготуп алышыбыз мүмкүн.

Руханий-адеп-ахлактык, маданий баалуулуктарды жана технологиялык прогресстин жаңы жетишкендиктерин кылдат жана акылга сыярлык айкалыштыруу мамлекеттүүлүктү да, элдин биримдигин да сактай алат. Кыргыз элинин жана Кыргыз Республикасында жашаган бардык улуттардын жана элдин каада-салтына, үрп-адатына таянып, биз цивилизациялуу жана гүлдөгөн мамлекетти ийгиликтүү куруп, алдыга илгерилей алабыз.

Ички саясаттын эң маанилүү багытын – жогорку моралдык ченемдерди, каада-салттарды, салттуу болгон үй-бүлөлүк жана коомдук баалуулуктарды, сергек жашоону өздөштүрүү, Кыргызстан элдеринин маданияттарынын дөөлөтүн, кайталангыстыгын жана бирдиктүүлүгүн чагылдырган жалпы адамзаттык баалуулуктардын системасына өтүү аркылуу жарандарды тарбиялоону колдоо максатында **ТОКТОМ КЫЛАМ:**

1. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө сунушталсын:

– коомчулуктун, маданият, илим жана билим берүү ишмерлеринин, бардык кызыкдар тараптардын кеңири катышуусунда 2021-жылдын 1-июнуна чейин Инсандын руханий-адеп-ахлактык өнүгүүсү жана дене тарбиясы жөнүндө концепциясын (мындан ары – Концепция) иштеп чыксын жана киргизсин;

– бул чөйрөдө колдонулуп жаткан бардык ченемдик укуктук, концептуалдык, программалык документтерди аларды инвентаризациялоо жана иштелип чыгуучу Концепцияга ылайык келтирүү жагына кайра карап чыгуу;

– Концепцияны иштеп чыгууда төмөнкү принциптер эске алынсын: турмуштук жүрүш-турушта руханий-адеп-ахлактык жүйөнүн материалдык кызыкчылыкка караганда артыкчылыгы;

коомдук жана мамлекеттик кызыкчылыктардын жеке кызыкчылыкка караганда артыкчылыгы жана аларды бири-бирине каршы койбоо;

мамлекеттик бийлик органдарынын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын, алардын кызмат адамдарынын чечимдеринде, аракеттеринде калыстык принцибинин артыкчылыгы;

мамлекеттин жана коомдун негизи катары тарбиячылардын, мугалимдердин, врачтардын жана аскер кызматчыларынын статусунун барктуулугу жана баалуулугу;

сохранения и укрепления нравственных принципов мы можем потерять собственное лицо и человечность.

Выверенное и разумное сочетание духовно-нравственных, культурных ценностей и новейших достижений технологического прогресса может сохранить и государственность, и единство народа. Опираясь на обычаи и традиции кыргызского народа, всех наций и народностей, проживающих в Кыргызской Республике, мы сможем двигаться вперед по пути успешного строительства цивилизованного и процветающего государства.

В целях поддержки важнейшего направления внутренней политики – воспитание граждан через усвоение ими высоких моральных норм, традиций, традиционных семейных и общественных ценностей, здорового образа жизни, приобщение к системе общих человеческих ценностей, отражающих богатство, своеобразие и единство культур народов Кыргызстана, **постановляю:**

1. Рекомендовать Правительству Кыргызской Республики:

– с широким участием общественности, деятелей культуры, науки и образования, всех заинтересованных сторон до 1 июня 2021 года разработать и внести Концепцию о духовно-нравственном развитии и физическом воспитании личности (далее – Концепция);

– пересмотреть все действующие нормативные правовые, концептуальные, программные документы в этой сфере на предмет их инвентаризации и приведения в соответствие с разрабатываемой Концепцией;

– при разработке Концепции учесть следующие принципы:

приоритет духовно-нравственных мотивов жизненного поведения над материальными интересами;

приоритет общественных и государственных интересов над индивидуальными и их непотивопоставление;

приоритет принципа справедливости в решениях, действиях органов государственной власти и органов местного самоуправления, их должностных лиц;

престижность и ценность статуса воспитателей, учителей, врачей и военнослужащих как основы государства и общества;

патриотичность, доблесть, любовь и служение народу и Отечеству всей государственной и муниципальной службы;

– для повышения уровня доверия народа к государственным органам, органам местного самоуправления, их должностным лицам выработать новые требования к государственной и муниципальной службе с тем, чтобы:

государственные и муниципальные служащие служили примером в соблюдении Конституции и законов, добросовестного исполнения должностных и служебных обязанностей, в общественной деятельности и в быту, прислушивались к народу и выражали их мнения и требования;

подготовка и отбор для замещения должностей государственной и муниципальной службы осуществлялись из числа наиболее

патриоттуулук, каармандык, мамлекеттик жана муниципалдык бардык кызматтын элге жана Мекенге берилгендиги жана кызмат кылуусу;

– элдин мамлекеттик бийлик органдарына, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына, алардын кызмат адамдарына ишенич деңгээлин көтөрүү үчүн мамлекеттик жана муниципалдык кызматка жаңы талаптарды төмөнкүдөй негиздерде иштеп чыгуу:

мамлекеттик жана муниципалдык кызматчылардын Конституцияны жана мыйзамдарды сактоодо, кызмат ордундагы жана кызматтык ыйгарым укуктарды коомдук иште жана жашоо-турмушта ак ниет аткаруунун үлгүсү болуусу жана элдин пикирин жана талабын билдирүүсү;

мамлекеттик жана муниципалдык кызмат орундарын ээлөө үчүн кыйла квалификациялуу, жогору адеп-ахлактуу жана кынтыксыз бедели бар адамдарды даярдоо жана алардын арасынан тандоо.

2. Маданият, билим берүү, илим жана спорт мамлекеттик органдары:

– билим берүү системасында тарбия берүүнүн улуттук маданий, руханий-адеп-ахлактык жана үй-бүлөлүк баалуулуктарга ылайык келүүсүн; жарандарды жана биринчи кезекте балдарды, анын ичинде турмуштук оор кырдаалдагы балдарды дене-бою жагынан, психикалык, социалдык, руханий-адеп-ахлактык өнүктүрүү үчүн шарттарды камсыз кылыш;

– билим берүүнүн окуу стандарттарын кайра карап чыксын жана окуучуларды жана окуу жайларынын студенттерине этика, эстетика жана дене тарбиясы боюнча предметтерди киргизсин;

– ар бир жарандын чыгармачыл жөндөмдөрүн ачуу жана өнүктүрүү, аны эмгекти сүйүүгө жана жогорку адеп-ахлактык принциптерге, инсандын өзүн-өзү жетилтүү жана өз мүмкүнчүлүктөрүн ишке ашыруу көндүмдөрүн калыптандыруу үчүн максималдуу жагымдуу шарттарды түзсүн;

– балдарда жана жаштарда бүтүн дүйнө таанууну жана заманбап илимий көз карашты, эмгекке шыктанууну, активдүү жашоо жана кесиптик позицияны, табиятка этият мамиле кылууну калыптандырсын;

– билим берүү системасына жогорку деңгээлде окуу процессин жүргүзүүгө, жөндөмдүү таланттуу педагогикалык жана илимий кызматкерлерди, адистерди тартсын;

– дене тарбия жана спорт каражаттары аркылуу өсүп келе жаткан муундун жарандык-патриоттук тарбиясын жогорулатсын;

– жарандардын, анын ичинде майыптардын жана ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген адамдардын дене тарбия жана спорт менен машыгуусу үчүн бирдей мүмкүнчүлүктөрдү камсыз кылыш.

3. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары:

квалифицированных, высоконравственных и обладающих безупречной репутацией лиц.

2. Государственным органам культуры, образования, науки и спорта:

– обеспечить соответствие воспитания в системе образования традиционным культурным, духовно-нравственным и семейным ценностям, условия для физического, психического, социального, духовно-нравственного развития граждан, в первую очередь, детей, в том числе детей, находящихся в трудной жизненной ситуации;

– пересмотреть образовательные учебные стандарты и ввести предметы по этическому, эстетическому и физическому воспитанию и образованию учащихся и студентов учебных заведений;

– создать максимально благоприятные условия для выявления и развития творческих способностей каждого, воспитания в нем трудолюбия и высоких нравственных принципов, формирования навыков самообразования и самореализации личности;

– формировать у детей и молодежи целостного миропонимания и современного научного мировоззрения, трудовой мотивации, активной жизненной и профессиональной позиции, бережного отношения к природе;

– привлекать в систему образования талантливых педагогических и научных работников, специалистов, способных на высоком уровне осуществлять учебный процесс;

– повысить гражданско-патриотическое воспитание подрастающего поколения средствами физической культуры и спорта;

– обеспечить равные возможности для занятий граждан физической культурой и спортом, в том числе инвалидов и лиц с ограниченными возможностями здоровья.

3. Органам местного самоуправления:

– принять соответствующие меры по реализации государственной политики в области духовно-нравственного развития, патриотического и физического воспитания;

– организовывать и проводить на постоянной основе мероприятия, направленные на духовно-нравственное развитие и физическое воспитание населения соответствующей территории.

4. Средствам массовой информации:

– пропагандировать ценности традиционного общества, идеалы семьи, здорового образа жизни, любви к Отечеству и служения народу;

– продвигать позитивный образ страны на международном уровне.

5. Контроль за исполнением настоящего Указа возложить на Руководителя Аппарата Президента Кыргызской Республики.

6. Настоящий Указ вступает в силу со дня официального опубликования.

Президент
Кыргызской Республики

г. Бишкек
29 января 2021 года УП № 1

С.Н. Жапаров

– руханий-адеп-ахлактык өнүктүрүү, патриоттук жана дене тарбиясы жаатында мамлекеттик саясатты ишке ашыруу боюнча тиешелүү чараларды көрсүн;

– тиешелүү аймакта калкты руханий-адеп-ахлактык өнүктүрүүгө жана дене тарбиясына багытталган иш-чараларды туруктуу негизде уюштурсун жана өткөрсүн.

4. Жалпыга маалымдоо каражаттары:

– салттуу коомдун баалуулуктарын, үй-бүлө, сергек жашоо, Ата Мекенди сүйүү жана элге кызмат кылуунун идеалдарын үгүттөсүн;

– эл аралык деңгээлде өлкөнү жакшы жагынан көрсөтсүн.

5. Бул Жарлыктын аткарылышын контролдоо Кыргыз Республикасынын Президентинин Аппаратынын Жетекчисине жүктөлсүн.

6. Бул Жарлык расмий жарыяланган күндөн баштап күчүнө кирет.

**Кыргыз Республикасынын
Президенти**

С.Н. Жапаров

Бишкек ш.
2021-жылдын 29-январы
ПЖ № 1